

Ekonomi och styrning
Nils Mårtensson
EJ

De kommunala pensionerna och utvecklingen på längre sikt

Bakgrund

Inom kommunal sektor tillkom, för yngre medarbetare, ett nytt pensionsavtal 2014 som är helt avgiftsbestämt. Det innebär att det på längre sikt inte kommer finnas några pensionsskulder kvar. Kostnaden kommer endast bestå av avgifter som belastar det enskilda årets resultat. De äldre avtalen kommer dock leva kvar i många år, och påverka kostnadsbilden, men i avtagande omfattning. I den här rapporten försöker vi ge en bild av hur pensionsskulder och pensionskostnader kan komma att utvecklas över tid.

Det finns idag en oro över kostnadsutvecklingen de närmast kommande åren. De prognoser som administratörerna löpande levererar pekar på kraftiga kostnadsökningar. Vad beror detta på och vad händer bakom hörnet?

Vi försöker också ge en bild av vilka faktorer som påverkar kostnaderna. Vilken roll spelar den makroekonomiska utvecklingen och vad händer om löneökningarna skulle dra iväg?

I de inledande avsnitten ges en bakgrundsbeskrivning när det gäller de kommunala pensionsavtalens utformning och de skulder och kostnader som är förknippade med dessa.

Kommunala avtalspensioner – en översikt

Pensioner enligt kollektivavtal

För anställda i kommuner och regioner utgör tjänstepensionen ett viktigt komplement till den allmänna pensionen. En mycket grovt uppskattning kan vara att den allmänna pensionen ger motsvarande cirka 50 procent av den lön som en arbetstagare har när han eller hon lämnar arbetslivet upp till en lönenivå på 7,5 inkomstbasbelopp. Detta förutsatt att individen har arbetat större delen av sitt vuxna liv. Den kommunala tjänstepensionen kan ge ytterligare cirka 10 procent av inkomstdelar upp till detta tak och cirka 55 procent på inkomstdelar därutöver. Den allmänna och den kommunala tjänstepensionen kan därmed ge en sammanlagd kompensation på cirka 60 procent i olika löneskikt.

Diagram 1 visar grovt hur stor pensionen blir vid olika lönelägen, fördelat på allmän och kommunal pension (2019 års nivå). Vid en månadslön på cirka 70 000 kronor blir den kommunala pensionen ungefär lika stor som den allmänna pensionen.

Sveriges Kommuner och Landsting

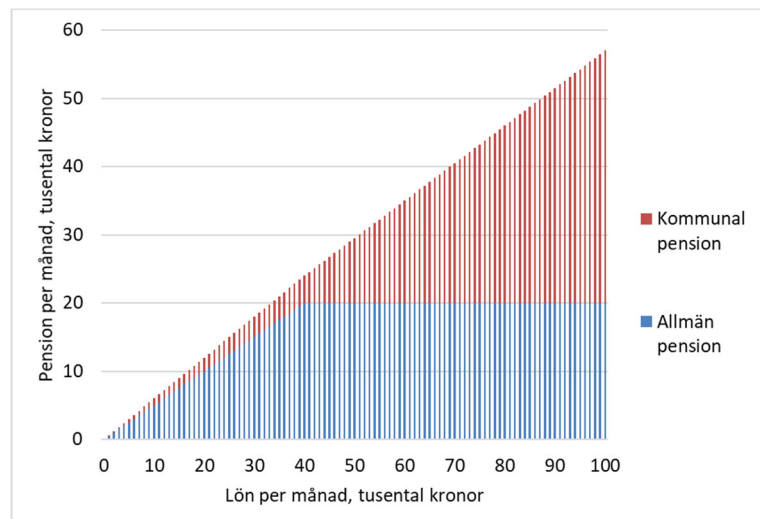
Post: 118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20

Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50

Org nr: 222000-0315, info@skl.se, www.skl.se

Diagram 1. Pensionsnivå vid olika lönelägen – principskiss

Tusental kronor

Källa: SKL.

Förutom ålderspensionen finns några andra förmåner, för bland annat efterlevande och arbetstagare inom räddningstjänsten. Dessa är dock av mindre betydelse för de totala pensionskostnaderna, och är därför utelämnade i denna beskrivning.

Reglerna för de kommunala tjänstepensionerna bestäms i kollektivavtal, det vill säga överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter. De senaste 30 åren har pensionsvillkoren genomgått större förändringar vid två tillfällen; 1998 och 2014. Som framgår av Tabell 1 innebär dessa förändringar att anställda tidigare helt omfattades av ett förmånsbestämt system medan anställda i framtiden helt kommer omfattas av ett avgiftsbestämt system.

Tabell 1. De kommunala pensionsavtalen

Schematisk beskrivning

	Anställningsår		
	Före 1998 (födda före 1970)	1998–2050 (c:a) (födda före 1986)	Fr.o.m. 2014 (födda from 1986)
Typ av avtal	Förmånsbestämt	Avgiftsbestämt och förmånsbestämt	Avgiftsbestämt
Skuld	Stor skulduppbyggnad	Viss skulduppbyggnad	Ingen skuld
Kostnad	Utbetalningar fr.o.m. pensionsåldern	Skuldökning + avgifter	Avgifter
Likviditetsbelastning	Utbetalningar fr.o.m. pensionsåldern	Avgifter + utbetalningar	Avgifter
Skuldmax	c:a 2015	c:a 2030	
Sista anställda	c:a 2035	c:a 2050	
Sista pensionär	c:a 2070	c:a 2085	

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

De som är födda före 1970 och hade en kommunal anställning omfattades fram till 1998 av ett pensionsavtal som var helt förmånsbestämt.

De som arbetar idag och är födda före 1986 omfattas (huvudsakligen) av ett avtal som är avgiftsbestämt för anställda med löner under taket på 7,5 inkomstbasbelopp medan anställda med löner över taket har både förmåns- och avgiftsbestämd pension. Den avgiftsbestämda delen uppgår till 4,5 procent på alla lönedelar upp till 30 inkomstbasbelopp.

De som är födda 1986 eller senare omfattas av ett helt avgiftsbestämt system. Avgiftens storlek uppgår till 4,5 procent av lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent på inkomstdelar därutöver upp till 30 inkomstbasbelopp.

Sammantaget är regelverken omfattande. De exakta kompensationsnivåerna beror på en mängd olika faktorer, såsom ålder, lönenivå, historisk löneutveckling, antal arbetade år, avkastning i valda fonder, förekomst av återbetalningsskydd¹, samhällsekonomisk utveckling vad gäller tillväxt och priser m.m. Komplexiteten i dessa system innebär för individen att det är svårt att veta vilken pension man kan räkna med och för arbetsgivarna svårt att veta vilka kostnaderna kan förväntas bli.

Förmånsbestämd pension

Förmånsbestämda pensioner beräknas utifrån ett genomsnitt av de sista årens löner och utifrån anställningstid. Även tid från tidigare kommunala anställningar får medräknas, samtidigt som eventuellt tidigare intjänad förmån dras av. Förmånsbestämd pension baseras på ett slags försäkringsprincip där den anställde garanteras en viss inkomstnivå i förhållande till dennes slutlön. Om den anställde gör karriär under loppet av sitt arbetsliv och därmed får högre lön ökar också pensionen i motsvarande mån. För arbetsgivaren blir kostnaden osäker och kan variera kraftigt. När livslängden ökar påverkas inte pensionsbeloppet utan arbetsgivaren tar kostnaden.

Avgiftsbestämd pension

I ett avgiftsbestämt system består pensionsförmånen av att arbetsgivaren betalar en avgift till fonder eller försäkringar som de anställda själva väljer. Pensionens storlek bestäms av avgifternas storlek, avkastningen på det insatta kapitalet och delningstal¹. Kostnaden för arbetsgivaren är känd genom de avgifter som betalas och när avgiften är betald finns inga ytterligare åtaganden. Ett sådant system kan sägas vara säkrare för arbetsgivaren, genom att kostnaden är lättare att beräkna på förhand och mer stabil, men mindre tryggt för den anställde eftersom den framtida pensionens storlek är mer osäker¹. Om livslängden ökar blir pensionen lägre, genom att delningstalen anpassas.

¹ Återbetalningsskydd kostar inget men det finns en indirekt kostnad eftersom individen går miste om intäkter från arvsvinster.

Förtroendevalda har egna bestämmelser

Även förtroendevalda kan ha rätt till pension, men reglerna för dessa pensioner fastställs inte genom kollektivavtal. Förtroendevaldas rättigheter följer av kommunallagen och det är upp till varje kommun och region att fastställa pensionsbestämmelser. De flesta brukar anta bestämmelser som har rekommenderats av SKL, men det förekommer undantag.

För förtroendevalda som tillträdde efter 2014 års val har SKL rekommenderat bestämmelserna OPF-KL. Dessa skiljer sig mot tidigare bestämmelser genom att de, vad gäller pension, omfattar samtliga förtroendevalda, det vill säga cirka 30 000–40 000 personer. Pensionsbestämmelserna i OPF-KL har stora likheter med det helt avgiftsbestämda avtal som gäller för kommunala arbetstagare födda 1986 och senare.

De tidigare bestämmelserna PBF och PRF-KL omfattade bara förtroendevalda med uppdrag på minst 40 procent (cirka 1 300 personer).

Pensionsskuld – för förmånsbestämda pensioner

Vad är en pensionsskuld?

Pensionsskulder uppstår endast för förmånsbestämda pensioner. Kollektivavtalen innebär löften om framtida pensionsutbetalningar enligt vissa regler. Innan pensionerna är utbetalda har kommunen eller regionen (arbetsgivaren) en pensionsskuld. En anställds intjänade förmån ökar successivt med antalet intjänandeår och eventuella löneökningar fram till pensioneringstillfället, men skulden omfattar endast den förmån som är intjänad vid bokslutstillfället. Pensionsskuld brukar definieras som:

Nuvärdet av utfästa framtida pensionsutbetalningar till den del de är intjänade.

Skulden beräknas utifrån intjänad förmån, ett ränteantagande och ett antagande om livslängd. Normalt ökar skulden exponentiellt fram till pensionsåldern, i takt med att antalet intjänandeår ökar, kortare återstående förräntningsperiod och ökad sannolikhet för en längre utbetalningsperiod. Därtill kommer en rad faktorer såsom utveckling av lön, prisbasbelopp och inkomstbasbelopp.

Kommuner och regioner kan också välja att försäkra sina förmånsbestämda pensioner. Försäkringsbolaget förvaltar då kapitalet och administrerar beräkning och utbetalning av pensionerna. I praktiken tar försäkringsbolaget över åtagandet och därmed pensionsskulden. Formellt sett har kommunen eller regionen emellertid kvar ett ansvar ifall försäkringsbolaget inte kan fullgöra sina åtaganden.

När det gäller avgiftsbestämda förmåner uppstår ingen pensionsskuld. När avgiften är betald finns inget ytterligare åtagande gentemot den anställde. Däremot uppstår en annan typ av skuld av kortsiktig karaktär, en upplupen kostnad, efter att förmånen är intjänad och innan avgiften är inbetald.

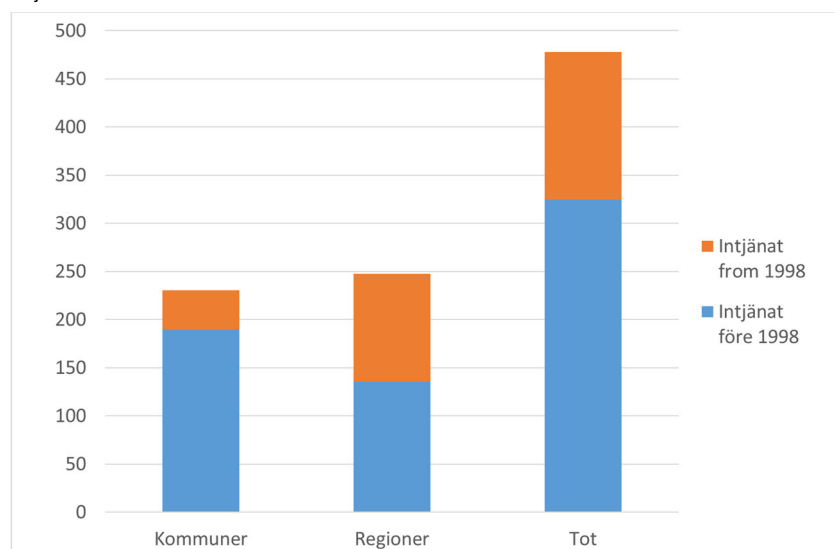
Eftersom pensionsavtalen var helt förmånsbestämda före 1998 var skulduppbyggnaden på den tiden omfattande. From 1998 är skulduppbyggnaden mindre då den förmånsbestämda pensionen endast omfattar högavlönade. Nytt intjänande kommer ske ända fram till omkring år 2050², då förmånen omfattar de som är födda före 1986.

För de som är födda 1986 eller senare sker ingen skulduppbyggnad alls eftersom deras avtal är helt avgiftsbestämt.

Den totala pensionsskulden i kommunsektorn uppgick till cirka 480 miljarder kronor 2018. Regionernas totala pensionsskuld är större än kommunernas skuld på grund av yrkesstrukturen med många högavlönade, framförallt läkare. Kommunernas skuld för förmåner intjänade före 1998 är dock större, vilket förklaras av att samtliga anställda då omfattades av förmånsbestämda pensioner.

Diagram 2. Total pensionsskuld i kommunsektorn 2018, inklusive särskild löneskatt

Miljarder kronor

Den totala pensionsskulden, dvs summan av gammal och ny skuld är nu större i regionerna.

Källa: Statistiska centralbyrån och SKL.

Pensionskostnad – beror på redovisning och avtal

Förmåner intjänade före 1998

Enligt den kommunala redovisningslagen ska ingen skuld redovisas i balansräkningen för förmåner intjänade före 1998. Det innebär att kostnaden har skjutits på framtiden och består av pensionsutbetalningar (plus särskild löneskatt med 24,26 %). Denna redovisningsmetod, där man använder olika principer för olika intjänandeperioder, kallas ibland blandmodellen.

² Utifrån antagandet om 65 års pensionsålder.

Förmåner intjänade from 1998 (födda före 1986)

Kostnaden för de avgiftsbestämda delarna består endast av avgifter plus särskild löneskatt.

Kostnaden för den förmånsbestämda pensionen består av en intjänandekostnad och en finansiell kostnad. Den finansiella kostnaden kan betraktas som en intern låneränta då pensionskapitalet t.ex. kan användas för investeringar. Om pensionskapitalet istället placeras i finansiella tillgångar som ger samma avkastning som den ränta pensionskulden är beräknad med elimineras den finansiella kostnaden. Vid försäkring är premierna beräknade m h t framtida avkastning som antas kunna genereras när försäkringsbolaget förvaltar kapitalet.³

Det är således bara intjänandekostnaden som ska betraktas som en rörelsekostnad. Denna brukar beräknas enligt följande:

- + Förändring av pensionsskulden
- + Pensionsutbetalningar
- Finansiell kostnad

På samtliga dessa poster tillkommer löneskatt.

När en förmån är färdigintjänad och börjat betalas ut minskar skulden i takt med utbetalningarna. Kvar finns bara en finansiell kostnad om inte förmånen är försäkrad.

Förmåner intjänade from 2014 (födda from 1986)

Kostnaden består endast av avgifter plus löneskatt med 24,26 procent.

Kostnader för äldre pensioner 18 miljarder kronor

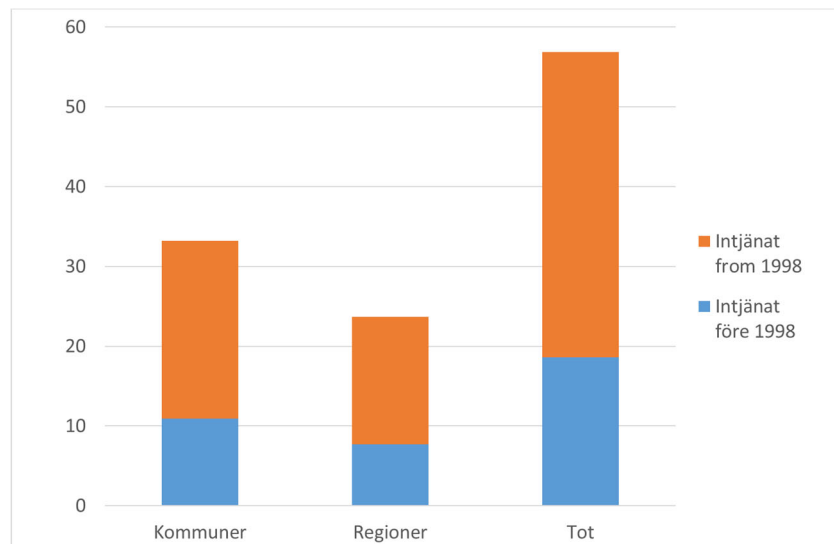
Avtalspensionen är som ovan nämnts av större betydelse vid högre inkomster. Ur kommunernas och regionernas perspektiv som arbetsgivare innebär detta att pensionskostnaderna blir högre med fler högavlönade. Särskilt påtagligt är det för regionerna med en stor andel högavlönade. I regioner motsvarar kostnaden för den nyintjänade pensionen för de i dag anställda cirka 15 procent av lönesumman medan motsvarande kostnad i kommunerna ligger kring 8 procent. Ovanpå det tillkommer, som ovan nämnts, utbetalningar på den gamla skulden intjänad före 1998. Dessa kostnadsförs först vid utbetalning (blandmodellen).

De totala pensionskostnaderna uppgick 2018 till totalt cirka 58 miljarder kronor, varav cirka 33 miljarder i kommunerna och cirka 24 miljarder i regionerna. Kostnaden för den gamla skulden motsvarar cirka en tredjedel av den totala pensionskostnaden.

³ Om den faktiska avkastningen blir högre kan det uppstå återbäringsmedel som t.ex. kan användas för premiebetalningar.

Diagram 3. Pensionskostnader i kommunsektorn 2018, inklusive särskild löneskatt

Miljarder kronor

Källa: Statistiska centralbyrån och SKL.

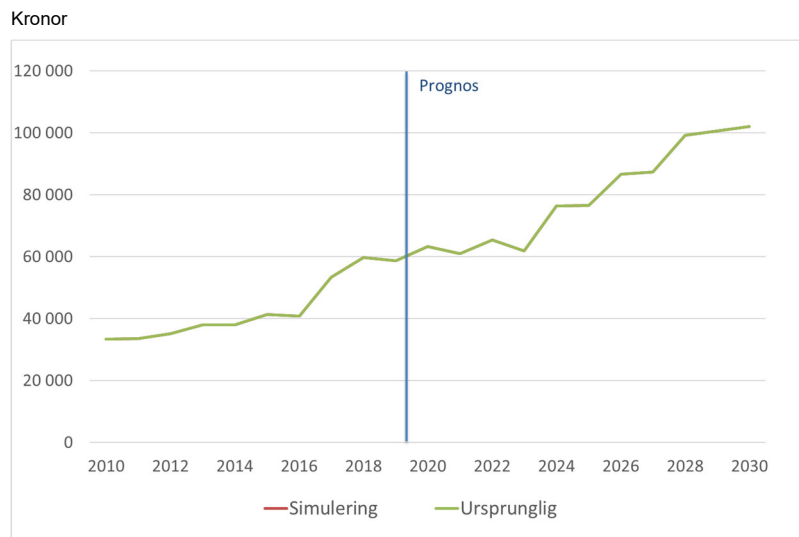
Pensionsavtal och redovisningsmetod ger skakiga kostnader

Kostnaderna för äldre förmånsbestämda pensioner och avgiftsbestämda pensioner utvecklas förhållandevis jämnt och är lättare att förutsäga. Däremot är kostnaderna för förmånsbestämda pensioner intjänade from 1998 besvärligare. Det beror delvis på redovisningsmetoden. En liten förändring av pensionskulden i balansräkningen leder till en stor förändring av kostnaden i resultaträkningen, alltså en hävstångseffekt. En annan orsak är att pensionsavtalen i sig innehåller bestämmelser som leder till stora variationer.

Kostnaden stiger med åldern

Diagram 4 visar ett exempel på hur kostnaden för den förmånsbestämda pensionen för en höglöнад anställd kvinna skulle kunna utvecklas, t.ex. en läkare i en region eller en förvaltningschef i en kommun, när olika parametrar utvecklas i en jämn takt. Kvinnan i exemplet är idag 50 år och har en månadslön på 50 tkr. Lön och inkomstbasbelopp antas öka med 2,7 procent per år under hela perioden och prisbasbeloppet med 1,5 procent, vilket motsvarar ett historiskt genomsnitt. Den årliga kostnaden stiger successivt när lönen ökar och hon närmar sig pensionsåldern.

Diagram 4. Kostnad för förmånsbestämd pension för en anställd, inklusive löneskatt, årlig kostnad i löpande priser

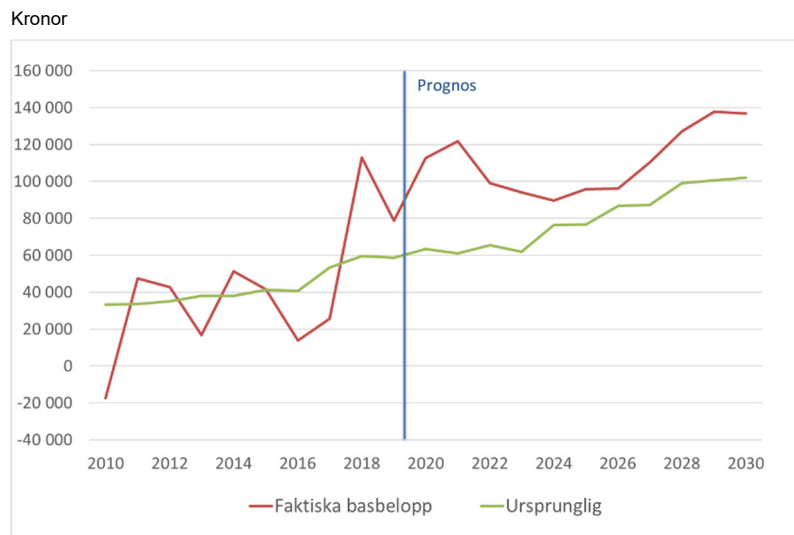
Källa: SKL.

Hackigheten beror på att pris- och inkomstbasbeloppen avrundas till närmaste hela 100-tal kronor. Det indikerar att kostnaden är mycket känslig för små förändringar i basbeloppen.

Kostnaderna påverkas kraftigt av pris- och inkomstbasbelopp

Diagram 5 visar hur kostnaden utvecklas när man räknar med den faktiska utvecklingen av pris- och inkomstbasbelopp fram till idag och med prognosticerad utveckling kommande år. Låga ökningar av prisbasbeloppet i förhållande till inkomstbasbeloppet pressade tillbaka kostnaderna åren 2016–2017. Åren 2018–2021 blir det en rekyl med en kraftig kostnadsökning. Därefter återgår kostnaderna till en mer normal utveckling. Nivån är dock något högre vilket beror på att skillnaden mellan ökning av prisbasbeloppet och inkomstbasbeloppet antas bli något större än tidigare.

Diagram 5. Kostnad för förmånsbestämd pension för en anställd, inklusive löneskatt, årlig kostnad i löpande priser

Källa: SKL.

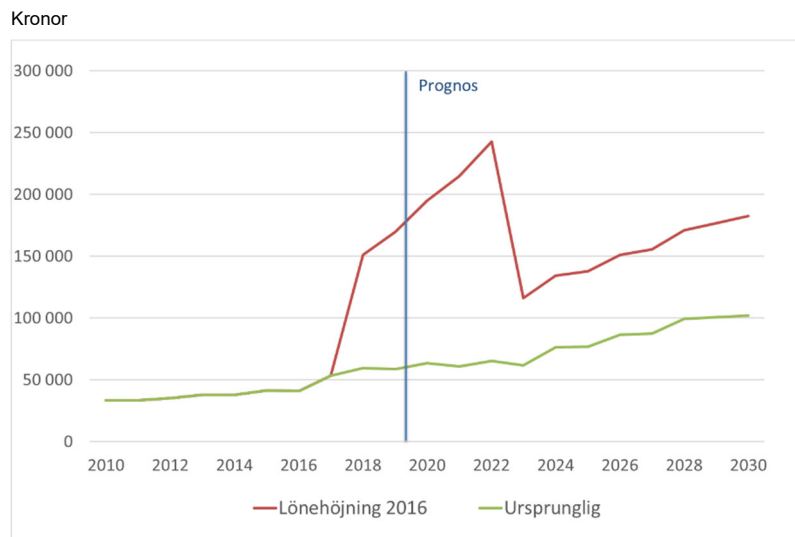
Kostnaden som beräknats ovan avser endast en person, men profilen på kostnadskurvan är tillämplig på många av de högvärlöna. Mönstret går därför igen när vi studerar kostnadsutvecklingen för hela sektorn i nästa avsnitt, höga kostnader de närmast kommande åren och därefter en dämpning.

Kraftig kostnadsökning vid löneökning, men med fördröjning

Beräkningen bygger dock på en prognos av variabler som kostnaden är känslig för, och osäkerheten ökar ju längre tidshorisonten är. Men mönstret är också till stor del en följd av den historiska utvecklingen, särskilt de närmaste åren.

En osäkerhet är vad som händer med lönerna framöver. Om det t.ex. blir fler lönesatningar framöver kan det få stor effekt. Diagrammet nedan visar vad som händer om personen i räkneexemplet hade fått en löneökning med 5 000 kr per månad år 2016, jämfört med det ursprungliga scenariot.

Diagram 6. Kostnad för förmånsbestämd pension för en anställd, inklusive löneskatt, årlig kostnad i löpande priser

Källa: SKL.

Enligt pensionsavtalet baseras pensionen på ett femårigt genomsnitt av löner 2–8 år före beräkningsåret⁴. Det innebär för kostnadsberäkningen att effekten kommer med två års eftersläpning och ökar under en femårsperiod.

Utveckling av pensionsskuld och pensionskostnader framöver

Diagrammen som visas i detta avsnitt bygger på data och beräkningar för tre olika perioder. För åren 2000–2018 är pensionskostnader och pensionsskulder hämtade från statistik insamlad av SCB och SKL från samtliga kommuner och regioner. Det finns dock en del brister i underlaget när det gäller den historiska utvecklingen, särskilt före 2010. Framskrivningen fram till och med 2023 är baserad på prognoser utförda av KPA och Skandikon, för en majoritet av kommuner och regioner. Osäkerheten dessa år består bland annat i träffsäkerheten i de antaganden som använts, avseende löner, prisbasbelopp och inkomstbasbelopp. För åren därefter bygger framskrivningen på ett mindre urval av kommuner och regioner, som är tänkta att representera ett riksgenomsnitt.

Förutom de osäkerheter som detta innebär bör man ha i åtanke att det rör sig om långa framskrivningar. Som ofta är brukligt i den här typen av beräkningar görs linjära framskrivningar av olika variabler, vilket ger en friserad bild av en möjlig framtid. Detta blir tydligt när man jämför med den historiska utvecklingen, som har varit betydligt mer volatil. Syftet är dock inte främst att visa de kortsiktiga variationerna utan de underliggande trenderna, som har sin förklaring i hur pensionsavtal och personalstruktur utvecklas.

⁴ Förutsatt att hon var anställd dessa år i sin helhet.

Då dataunderlaget är omfattande samtidigt som regelverket är komplext innehåller prognosmetoderna förenklingar i vissa avseenden.

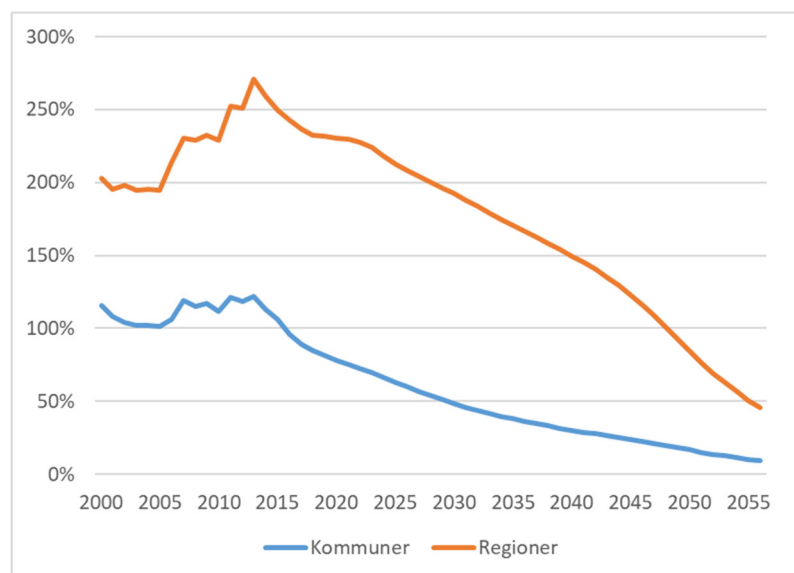
Genomgående relateras pensionsskulder och pensionskostnader till den totala lönesumman, för att ge en bild av hur stor belastningen av pensionerna kan förväntas bli i förhållande till ekonomin i stort.

Pensionsskulderna minskar nu

Som framgår av Diagram 7 har de totala pensionsskulderna, som andel av lönesumman, nått ett maximum för några år sedan, omkring 2013, och är nu på väg att minska.

Diagram 7. Utveckling av pensionsskulder

Andel av lönesumman

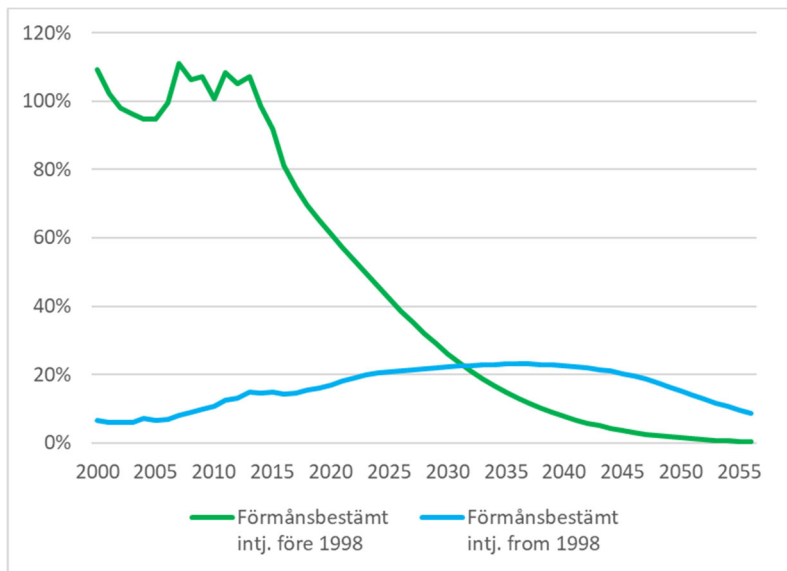

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

Att den totala skulden minskar beror på att den gamla, stora, skulden är under avveckling. Inget nytt intjänande sker och en stor del av förmånerna är under utbetalning. Däremot byggs en ny, mindre, skuld upp för förmåner intjänade from 1998. Denna förväntas i kommunerna vara som störst som andel av lönesumman kring 2035. Därefter börjar även denna avvecklas.

Diagram 8. Pensionsskuld i kommunerna

Andel av lönesumman

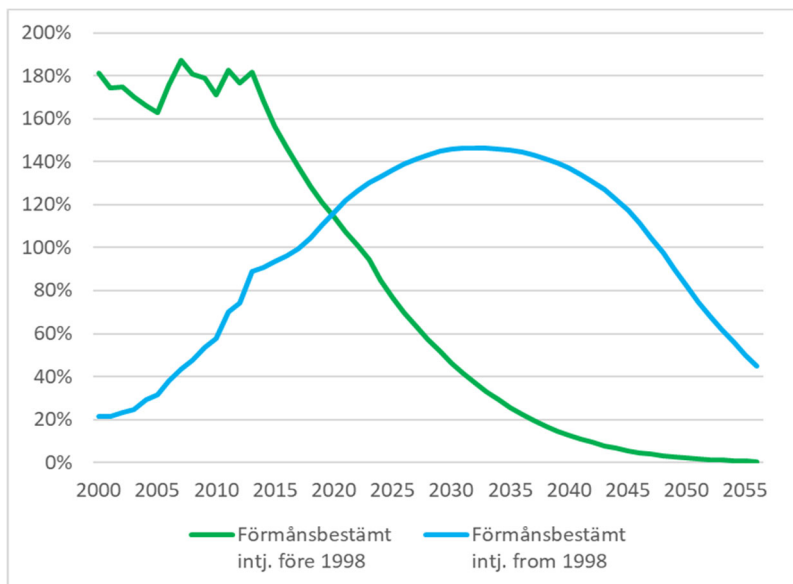

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

I regionerna är denna nya skuld som är under uppbyggnad betydande, nästan i nivå med den gamla skulden när den var som störst. Den väntas nå sitt maximum strax före 2035.

Diagram 9. Pensionsskuld i regionerna

Andel av lönesumman

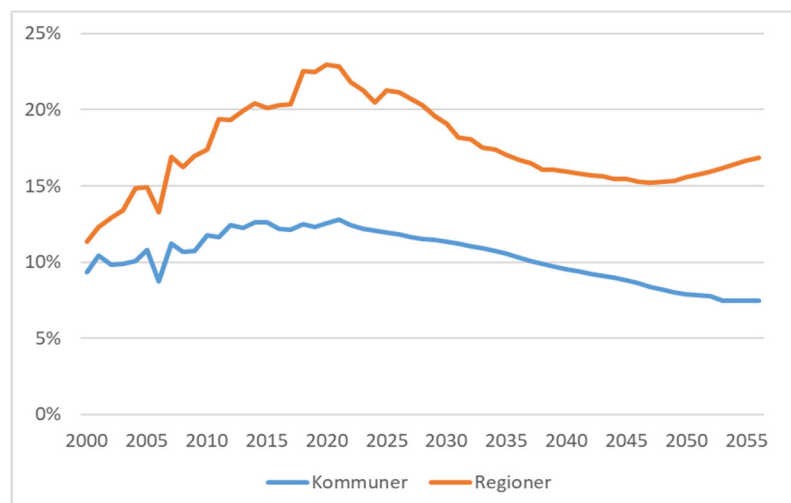
Källa: KPA, Skandikon och SKL.

Pensionskostnaderna toppar snart enligt en linjär framskrivning

Pensionsskulderna brukar få stor uppmärksamhet, då det rör sig om stora belopp. Men det är kostnaderna som konkurrerar om det ekonomiska utrymmet och även dessa är av betydande storlek (cirka 58 miljarder kronor år 2018). Och som ovan påpekats har pensionskostnaderna ökat jämförelsevis kraftigt de senaste åren och väntas fortsätta göra det enligt administratörernas prognoser. Pensionskostnaderna för de anställda är dock jämförbara med andra sektorer, både när det gäller nivå och utveckling. Den utveckling vi ser är alltså inte unik för kommunsektorn, men likväl finns det ett behov av att förklara vad kostnadsökningarna beror på hur och hur de kan förväntas utvecklas framöver, för den ekonomiska planeringens skull. Det som är unikt för kommunsektorn är utformningen av pensionsavtalen och redovisningsmodellen, vilket bland annat innebär att man har betydande extra kostnader för utbetalningar från den gamla pensionskulden, med cirka 18 miljarder kronor.

Diagram 10. Utveckling av pensionskostnader

Andel av lönesumman

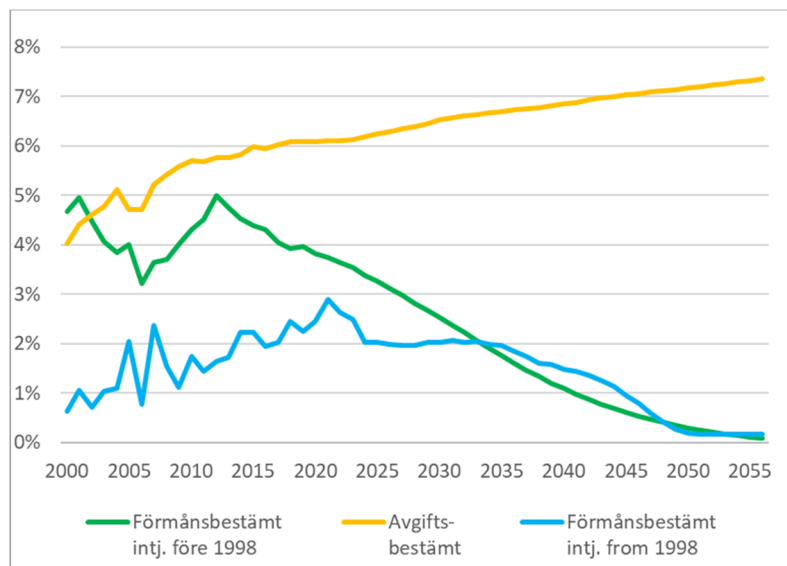
Källa: KPA, Skandikon och SKL.

Som framgår av Diagram 10 når även pensionskostnaderna ett maximum under perioden. Detta infaller senare än maximum för pensionsskulderna, om något eller några år enligt dessa beräkningar.

Diagrammet nedan visar hur olika delar av kostnaderna utvecklas för kommunerna. Kostnader för utbetalningarna av förmåner intjänade före 1998 är idag höga men minskar successivt då merparten av skulden avser tidigare anställda som pensionerats. Kostnaderna för avgiftsbestämda pensioner ökar i takt med att andelen högavlönade, som omfattas av det nya avgiftsbestämda avtalet, ökar.

Diagram 11. Pensionskostnader i kommuner

Andel av lönesumman

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner som intjänats from 1998 ökar de närmast kommande åren, bland annat som en följd av hur basbeloppen utvecklas. Även kraftiga löneökningar de senaste åren spelar in. Dessa slår genom successivt, även på kommande år. Det kan bland annat röra sig om lärarlönesatsningar. Många lärare har en lönenivå kring 7,5 inkomstbasbelopp vilket gör att en löneökning kan få stor effekt på pensionskostnaden. Det kan också röra sig om kraftiga löneökningar för enskilda individer eller höga löner för nyanställda, vilket kan vara en konsekvens av en ökande lönekonkurrens.

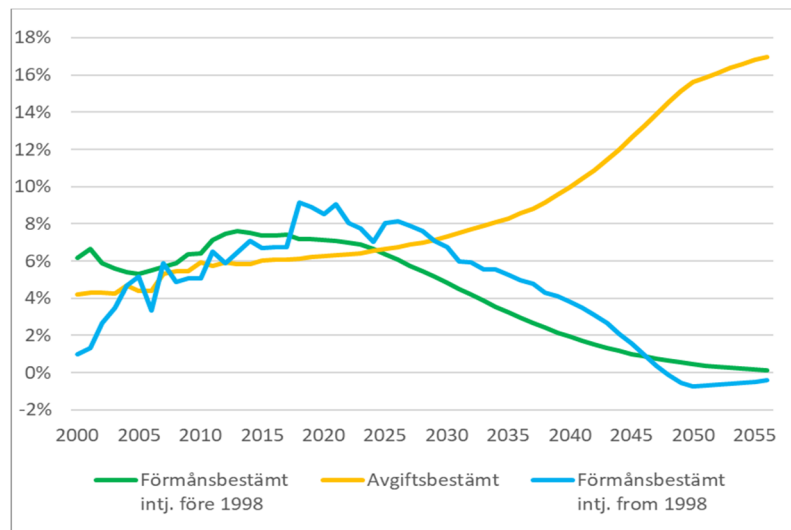
Att kostnaderna enligt framskrivningen minskar efter 2021 beror på de antaganden om pris- och löneutveckling som ligger i beräkningen. Skulle lönerna fortsätta öka på samma sätt eller om inflationen blir högre framöver kan utvecklingen bli en annan.

Även i regionerna minskar kostnaderna för utbetalningarna för förmåner intjänade före 1998. Den avgiftsbestämda delen är på ungefär samma nivå idag som för kommunerna men ökningen förväntas vara snabbare framöver, i takt med att en ökande andel höglönlade får avgiftsbestämd pension enligt de nya bestämmelserna från 2014.

Kostnaderna för förmånsbestämda pensioner intjänade from 1998 ligger på en klart högre nivå idag. Utvecklingen karaktäriseras av kraftiga svängningar under perioden. En bidragande förklaring är en ryckig utveckling av pris- och inkomstbasbeloppen.

Diagram 12. Pensionskostnader i regioner

Andel av lönesumman

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

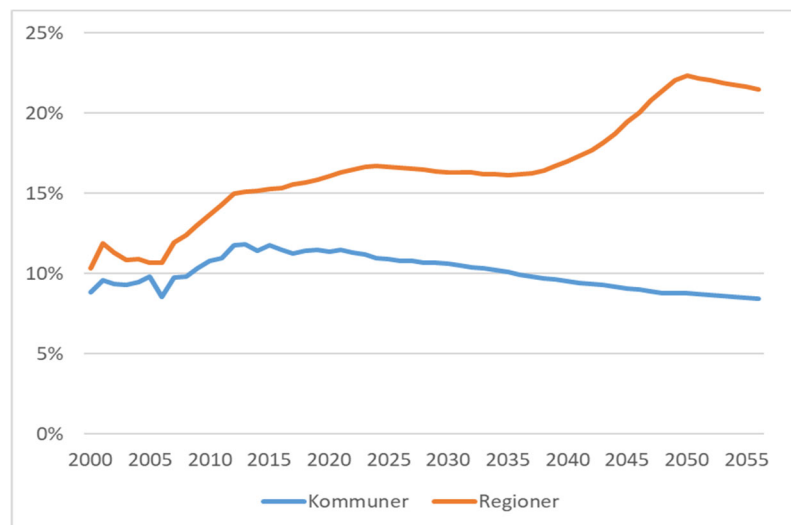
Ökad likviditetsbelastning i regioner framöver

Det kan även vara väsentligt att studera likviditetsbelastningen då denna har betydelse för lånebehov, finansiell avkastning, räntekänslighet etc.

Likviditetsbelastningen består av avgifter för avgiftsbestämd pension, pensionsutbetalningar för förmånsbestämd pension och eventuella försäkringspremier för förmånsbestämd pension (inklusive särskild löneskatt på alla dessa delar).

Diagram 13. Likviditetsbelastning

Andel av lönesumman

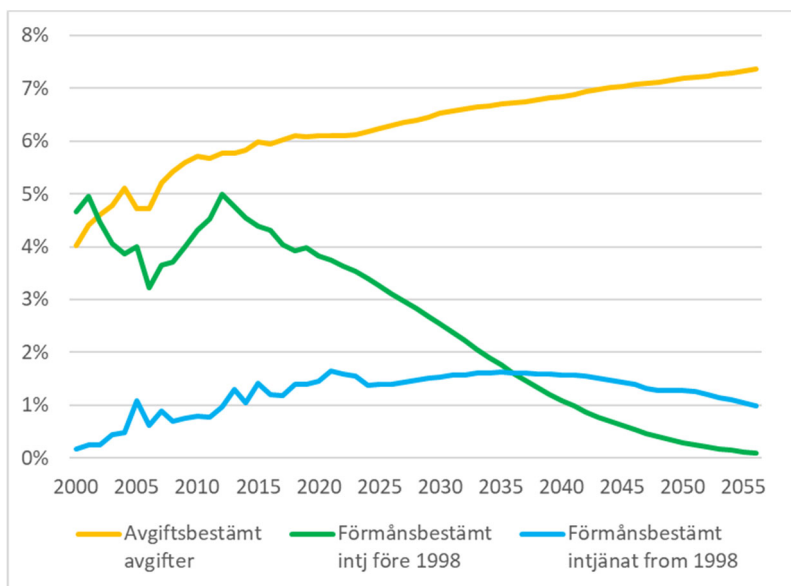

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

För kommunernas del minskar belastningen framöver i en jämn takt, enligt dessa framskrivningar. Som framgår av diagrammet nedan förklaras det av snabbt sjunkande utbetalningar för de äldre pensionerna.

Diagram 14. Likviditetsmässig belastning i kommuner

Andel av lönesumman

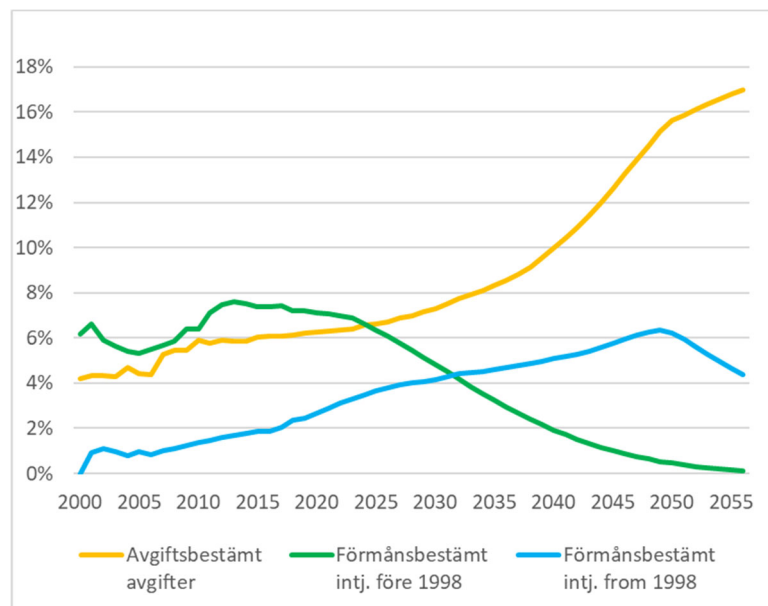

Källa: KPA, Skandikon och SKL.

I regionerna väntas däremot en kraftig ökning längre fram. Avgifterna ökar exponentiellt på samma sätt som kostnaderna (se ovan). Utbetalningar för förmånsbestämda pensioner som intjänas from 1998 väntas öka successivt fram till omkring 2050, varefter inget nytt intjänande sker.

Diagram 15. Likviditetsbelastning i regioner

Andel av lönesumman

Källa: KPA, Skandikon och SKL.